

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

végzése

Az ügy száma: Gfv.VI.30.257/2024/4.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: ...

A felperes jogi képviselője: Lutter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lutter Zsolt ügyvéd)

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

Az I. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Nyerges Ágnes ügyvéd

Az I. és a II. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Kisházi János ügyvéd

A III. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Balázs B. Péter ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményei

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Egri Törvényszék, 1.Pf.20.029/2022/10. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Egri Járásbíróság, 4.P.21.267/2020/40. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felperes felülvizsgálati eljárási költségét 243.321 (kétszáznegyvenháromezer-háromszázhuszonegy) forintban, az I. rendű és II. rendű alperesét együttesen 13.205 (tizenháromezer-kétszázöt) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes mint adós és a III. rendű alperes jogelődje, a K... P... Z... (a továbbiakban: III. rendű alperes) mint hitelező 2006. május 24-én deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek gépjármű megvásárlása céljából. A II. rendű alperes 2006. május 29-én készfizető kezességvállalási szerződést kötött a kölcsönszerződésből eredő követelés teljesítésének biztosítására.

[2] A III. rendű alperes 2015. február 1-jei értéknappal eleget tett a törvényi elszámolási kötelezettségének. 2015. szeptember 7-én a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, figyelemmel arra, hogy az I. rendű alperes a szerződésből eredő fizetési kötelezettségének teljeskörűen nem tett eleget. Ezt követően, 2018. június 19-én a szerződésből eredő

követelését a felperesre engedményezte.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[3] A felperes a fizetési meghagyásból perré alakult eljárásban előterjesztett módosított keresetében elsődlegesen 528.213 forint tőke és kamata megfizetésére kérte egyetemlegesen kötelezni az I. és II. rendű alperest, szerződés teljesítése jogcímén. Másodlagos kereseti kérelme a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására irányult azzal, hogy kirovó pénznemmé a forint válik, az ügyleti kamat pedig az irányadó forint szerződéskötés kori értékének kamatfelárral növelt mértékével egyenlő, és az elsődleges kereseti kérelmében megjelölt összeg és járulékai megfizetésére kérte az I. és II. rendű alperes egyetemleges kötelezését. A III. rendű alperessel szemben a keresete a fentiek tűrésére irányult.

[4] A másodlagos kereseti kérelmét arra az esetre terjesztette elő, ha a bíróság az árfolyamkockázati tájékoztatás hiányos volta miatt a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 203. § (6)-(7) bekezdése, illetve Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján tisztességtelenség miatt érvénytelennek találná a szerződést. Állítása szerint e kereseti kérelme tekintetében a keresetőségi joga a III. rendű alperessel 2020. július 16-án megkötött engedményezési szerződés 1. számú kiegészítésén (jogátruházási szerződés) alapul, amellyel megszerezte az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására és érvényesítésére vonatkozó jogot.

[5] Az I. és II. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Érvénytelenségi kifogást terjesztettek elő, amelyben arra hivatkoztak, hogy az árfolyamkockázatról nem kaptak megfelelő tájékoztatást, ezért a tisztességtelen feltétel miatt a teljes szerződés érvénytelen. Vitatták a kereset összecszerűségét is és arra is hivatkoztak, hogy a felperes mint engedményes nem kérheti a szerződés érvényessé nyilvánítását. Erre csak szerződésátruházás esetén lett volna jogosult mint a III. rendű alperes általános jogutódja; a keresetőségi jog hiányát a III. rendű alperes perbevonása nem pótolja.

[6] A III. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a kölcsönszerződést a megkötésére visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította akként, hogy a szerződés kirovó pénzneme forint, az éves induló ügyleti kamat szerződéskori éves mértéke 14,27%, és egyetemlegesen kötelezte az I. és II. rendű alperest, hogy tizenöt napon belül fizessenek meg a felperesnek 528.213 forintot és

ennek 2015. szeptember 8-tól a kifizetés napjáig számított késedelmi kamatát. A III. rendű alperest mindezek túrésára kötelezte.

[8] A felperes keresetösségi jogát illetően az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az I. és II. rendű alperes helyes érvelése szerint az engedményezés nem eredményez alanyváltozást a szerződésben. Azáltal viszont, hogy a felperes III. rendű alperesként perbe vonta az engedményezőt, már lehetővé vált a jogalakítási kereset érvényesítése a felperes és jogelődje együttes perbenállására figyelemmel.

[9] Az elsőfokú bíróság a felperes másodlagos kereseti kérelmét alaposnak ítélte. Megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen, mert a III. rendű alperes sem külön kockázatfeltáró nyilatkozatban, sem szóban nem tájékoztatta az alpereseket az árfolyamkockázatról. A rendelkezésre álló adatok alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes a kereset összegszerűségét is megfelelően alátámasztotta.

[10] Az I. és II. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

[11] A felperes keresetváltoztatását az eljárási szabályok alapján jogszerűnek találta, ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a változtatással érintett másodlagos kereseti kérelem tekintetében a felperes keresetösségi joga hiányzik. A Kúria Gfv.30.087/2021/7. számú határozata alapján hangsúlyozta, hogy a szerződés érvénytelenségének levonására irányuló keresetindítási jog csak azt illeti meg, aki a szerződés alanyának tekinthető. Az engedményezéssel pedig – amennyiben az nem terjed ki a szerződés tartalmát képező valamennyi jogra, és nem egészül ki a kötelezettségek átvállalásával – az engedményes nem lép az engedményező helyébe, a kölcsönszerződés hitelezői oldalán jogutódlás nem történik. Az engedményes így továbbra is kívülálló, harmadik személynek minősül, ekként pedig az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását nem kérheti.

[12] A felperes által csatolt jogátruházási szerződéssel összefüggésben kiemelte, hogy a fentiekből következően nem elégséges a további jogkövetkezmények érvényesítésére irányuló jog önálló átruházása az ezen igényt megalapozó keresetösségi jog megállapíthatóságához. Ehhez a teljes szerződési pozíció átruházására lenne szükség, avagy arra, hogy a jogelőd legalább felperesi pertársként vegyen részt a peres eljárásban. Enélkül azonban a felperes önállóan a keresettel érvényesített jog érvényesítésére nem jogosult, keresetösségi joga nem áll fenn.

[13] A másodfokú bíróság a fellebbezési ellenkérelmekben foglaltakra tekintettel ugyanakkor megjegyezte, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 50. § (1) bekezdése alapján az engedményezési szerződés kiegészítésére is a régi Ptk.-t kell alkalmazni annak ellenére, hogy abban a felperes és a III. rendű alperes a Ptk. rendelkezéseire hivatkozott. Erre tekintettel a felperes által felhívott Ptk. 6:202. § (1) bekezdése sem irányadó az engedményezés kiegészítés tartalmára, azt egészében a régi Ptk. alapján kell megítélni. A régi Ptk. a jogátruházásra pedig nem tartalmazott külön rendelkezéseket, arra a bírói gyakorlat analógia útján az engedményezésre vonatkozó rendelkezéseket alkalmazza.

[14] A másodfokú bíróság a felperes kereshetőségi joga hiányára figyelemmel nem foglalt állást az I. és II. rendű alperes fellebbezési érvelésének további részeiről, a kereset érdeméről.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, egyben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is. Felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a régi Ptk. 237. § (2) bekezdésébe, a Ptké. 50. § (1) bekezdésébe, a Ptk. 6:86. § (1) bekezdésébe, 6:202. §-ába, 6:208. §-ába, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 345. § (5) bekezdésébe ütközik. A felperes a felülvizsgálati kérelmével egyidejűleg a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett a Pp. 408. § (1) bekezdésére tekintettel.

[16] A felperes hangsúlyozta, hogy az engedményezési szerződés 1. számú módosítása a Ptk. 6:202. §-a hatálya alá tartozó olyan jogátruházási szerződés, amely biztosítja számára a kereshetőségi jogot a másodlagos kereseti kérelme tekintetében. A felek akarata nem szerződésátruházásra, hanem jogátruházásra irányult, ami annak tartalmából egyértelműen kitűnik. A felperes érvelése szerint a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy nem önmagában az engedményesi jogállására alapítja a kereshetőségi jogát, hanem a jogátruházási szerződésre. Elfoglalt jogi álláspontja viszont ellentétes a Kúria Gfv.30.183/2021/4. számú határozata [28] bekezdésében és a Gfv.30.087/2021/7. számú határozata [19] bekezdésében foglaltakkal, amelyek szerint a jogátruházó szerződés alkalmas lehet a kereshetőségi jog megalapozására a jogalakítási keresetet érintően.

[17] Az I. és II. rendű alperesek – már a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsnak az engedményezett követelés érvényesítésével kapcsolatban az engedményesre átszálló jogokról szóló 10/2024. számú Jogegységi határozata (a továbbiakban: 10/2024. JEH) meghozatalát követően előterjesztett – felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték arra hivatkozással, hogy az megfelel a jogszabályoknak. Hangsúlyozták, hogy a jogkövetkezmények levonása iránti igény nem engedményezhető és nem ruházható át, így a felperes a jogátruházási szerződéssel sem szerzett kereshetőségi jogot a másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában. Kifejtették, hogy a 10/2024. JEH 95. pontja nem azt mondja ki, hogy a régi Ptk. hatálya alá tartozó ügyekben köthető kétoldalú jogátruházás. A jogegységi határozat a Ptk-ról beszél, és utal a Ptk. szerződésátruházási szabályainak érvényesüléséről hozott 7/2021. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: 7/2021. PJE határozat) 9-10. pontjaira.

[18] A III. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[19] A Kúria a Gfv.VI.30.176/2023/2. számú végzésével a felperes engedélyezés körében előadott elsődleges kérelmének megfelelően a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében engedélyezte, figyelemmel a kérelemben bemutatott szétartó joggyakorlatra.

[20] A Kúria a Gfv.VI.30.176/2023/4. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást a Jpe.III.60.037/2023. szám alatt folyamatban lévő jogegységi eljárás befejezéséig felfüggesztette.

[21] A Kúria a 10/2024. (Jpe.III.60.037/2023.) számú JEH meghozatalát követően folytatódó felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[22] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy a perben becsatolt, kiegészített tartalmú megállapodást helyesen értékelve jutott-e a másodfokú bíróság arra a következtetésre, miszerint a felperes nem rendelkezik perbeli legitimációval.

[23] A Kúria rögzíti, a Gfv.VI.30.176/2023/4. számú végzésében már állást foglalt abban a kérdésben, hogy jelen érdemi döntés előkérdését képezi az engedményezett követelés érvényesítésével kapcsolatban az engedményesre átszálló jogokról hozott jogegységi határozat. A 10/2024. JEH a Magyar Közlönyben 2024. július 31-én került közzétételre, ettől kezdve a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 42. § (1) bekezdése alapján a bíróságokra kötelező. Aszerint, a régi Ptk. 328. § (1) bekezdése és 329. § (1) bekezdése [illetve a Ptk. 6:193. § (1) bekezdése, (2) bekezdése, a 2023. június 23. napjáig és a 2023. június 24. napjától hatályos (3) bekezdése] szerinti engedményezés eredményeképpen nem szállnak át az engedményesre a rá átruházott követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek bíróság általi alkalmazására irányuló jognyilatkozatok megtételéhez fűződő jogok.

[24] A 10/2024. JEH által elbírált jogkérdésre figyelemmel a másodfokú bíróság – utalva a Kúria Gfv.VI.30.087/2021/7. számú határozatára – a régi Ptk. 328. § (1) bekezdésével kapcsolatban helyesen állapította meg, hogy a szerződéshez kapcsolódó jogok tekintetében a felperes perlési jogosultságát az engedményezési szerződés nem alapozza meg, mivel az engedményezés következtében csak az átruházott követelés tekintetében következik be alanyváltozás, a kötelelem egyéb elemei tekintetében az engedményezés nem jár változással, az engedményezés után is az engedményező és a kötelezett maradnak az eredeti kötelelem alanyai. A régi Ptk. 329. § (1) bekezdését értelmezve helyesen mutatott rá, hogy különbséget kell tenni az engedményezés kapcsán a követeléshez kapcsolódó és a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok között.

[25] A 10/2024. JEH indokolása [71] bekezdésében ezzel egyezően állapította meg, hogy az eredeti jogosultat (engedményezőt) az alapjogviszonyból megillető egész joghalmazból az engedményest csak egy részjoghalmaz (a követeléshez kapcsolódó jogok) illetik meg. Indokolt és megalapozott ezért különbséget tenni a szerződés egészéhez (pontosabban: a szerződés eredeti teljes jogosulti pozíciójához), illetve a követeléshez kapcsolódó (ahhoz tapadó) jogok között. A [86] bekezdésben írtak szerint a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményei csak egységesen kezelhetők, emiatt a jogkövetkezményi igény csak a szerződés egészéhez kapcsolódó jogként fogható fel. Nem szállnak át ezért az engedményezés eredményeképpen az engedményesre a rá átruházott követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek bíróság általi alkalmazására irányuló jognyilatkozatok megtételéhez – mint a szerződés eredeti teljes jogosulti pozíciójához – fűződő jogok.

[26] A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra is, hogy a felperes nem minősül olyan harmadik személynek, akinek jogi érdeke fűződik a más személyek közötti szerződés érvénytelenségére történő hivatkozáshoz. A 10/2024. JEH vizsgálta ezt a jogi érvelést is, és az indokolás [81]-[82] bekezdéseiben rámutatott: amint azt a Legfelsőbb Bíróság már a régi Ptk. hatálya alatti ügyekre számtalan eseti döntésben és a 2/2010. PK véleményben is rögzítette, a szerződő feleken kívüli harmadik személy a jogi érdeke fennállása esetén kérheti az érvénytelenség megállapítását. Az engedményes (önmagában az engedményezésre tekintettel) nyilvánvalóan nem tartozik ebbe a személyi körbe, hiszen helyzete a más személyek közötti szerződés érvénytelenségével nem lesz jobb, nem kerül kedvezőbb helyzetbe, sőt elveszíti az érvényes szerződésből eredő, az engedményezéssel rá átruházott követelés érvényesíthetőségének a jogát. Nincs tehát jogi érdeke a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti igény előterjesztésére. Ha pedig az érvénytelenség megállapítását nem kérheti, az ahhoz szorosan kapcsolódó, az érvénytelenség megállapításából következő (arra ráépülő) nem önálló alakító jogot sem gyakorolhatja.

[27] A Kúria utal arra, hogy ugyanerre az álláspontra helyezkedett a Gfv.VI.30.087/2021/7. és Gfv.VI.30.183/2021/4. számú határozatiban is, a továbbiakban kifejtve azt is, hogy a 2/2010. PK véleményben hivatkozott jogértelmezés továbbá azt támasztja alá, hogy a szerződő feleken kívüli, harmadik személy – védendő jogi érdeke fennállása esetén is – csak a szerződő felek relációjában kérheti az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását.

[28] Tévedett azonban a másodfokú bíróság, amikor a felperes és a III. rendű alperes között létrejött, 2020. június 14-ei és 16-ai keltezésű megállapodás ellenére sem látta megállapíthatónak a felperes keresetösségi jogát. A Kúria előjáróban utal arra, hogy a fentiekben már hivatkozott Gfv.VI.30.087/2021/7. és Gfv.VI.30.183/2021/4. számú határozataiban is azt rögzítette, miszerint az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogok mint a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok egy kifejezetten erre irányuló, jogátruházó szerződéssel átkerülhetnek az engedményeshez.

[29] A felterjesztett iratokból megállapítható, hogy az elsőfokú eljárás tartama alatt a III. rendű alperes és a felperes a 2020. június 16-i keltezésű megállapodással (34/F/4.) a korábbi engedményezési szerződést az alábbi tartalommal kiegészítették: „[...] az Engedményező/Jogátruházó az Engedményesre/Jogszerzőre átruházza az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására, érvénytelenség jogkövetkezményeinek érvényesítésére vonatkozó és ebből eredő igények érvényesítésére vonatkozó jogát, a Kötelezettel szembeni, a [...] kölcsönügyletből eredően fennálló – bármely jogcímen érvényesíthető (így például

vételár követelés, jogalap nélküli gazdagodás, vagy bármely más jogcímen érvényesíthető) – követelése igényérvényesítési jogát.” Utaltak a régi Ptk. 328-331. §-ára, valamint a Ptk. 6:202. §-ára is.

[30] A Kúria a 2023. november 21-én kelt Gfv.III.30.213/2023/4. számú határozatában már vizsgálta a perbelivel azonos tartalmú, az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására és az ebből eredő igények érvényesítésére vonatkozó jogok átruházására irányuló megállapodás tartalmát, és arra a következtetésre jutott, hogy a kiegészített tartalmú szerződés már nem csupán engedményezési szerződésnek minősül, az jogátruházásra irányult. Ez állapítható meg a jelen perben csatolt megállapodással kapcsolatban is az alábbiak szerint.

[31] A Kúria e körben elsődlegesen rögzíti, hogy a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben a másodfokú bíróság a Ptké. 50. § (1) bekezdésének megsértése nélkül állapította meg, hogy az engedményezési szerződés 1. számú kiegészítésére a régi Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni.

[32] A Pp. 415. § (2) bekezdése értelmében a Kúria egyedül akkor térhet el a felülvizsgálati kérelemben tévesen megjelölt konkrét jogszabályhelyektől az állított jogszabálysértések vizsgálata során, ha e körben nyilvánvaló, azonosítható elírás történt, a felülvizsgálati kérelemből egyértelműen azonosítható a hivatkozott jogi norma. Jelen ügyben a Kúria ezt a szabályt alkalmazta az alábbi indokok alapján.

[33] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit tüntette fel megsértett jogszabályhelyként, a Kúria ennek ellenére nem látta eljárási akadályát a felülvizsgálati kérelemben a jogátruházással összefüggésben előadott érvek érdemi vizsgálatának. A régi Ptk. ugyanis nem nevesítette külön a jogátruházás és a szerződésátruházás jogintézményét. A bírói gyakorlat a felek szerződési szabadságából [rég Ptk. 200. § (1) bekezdés] következően ismerte el, hogy a felek akár jogátruházásra, akár szerződésátruházásra irányuló szerződést kössenek.

[34] A Ptk. hatálybalépését követően a joggyakorlatban vitatott volt, hogy a Ptk. hatálybalépésekor már fennálló kötelemből eredő követelés engedményezésére – következésképpen az ezzel rokonítható jogátruházásra és szerződésátruházásra is – a régi Ptk. vagy a Ptk. rendelkezéseit kell-e alkalmazni. Ebben a kérdésben időközben a Kúria már több határozatában akként foglalt állást, hogy ilyen esetben a követelés engedményezésére, illetve a háromoldalú megállapodáson alapuló szerződésátruházásra a régi Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni {Kúria Pfv.IX.20.021/2019/9. – BH2021. 16., Pfv.VI.21.074/2017/12. – BH2018.193., a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerződésátruházási szabályainak érvényesüléséről hozott 7/2021. PJE határozat [37] pont}. Az e határozatokban kifejtettekből egyértelműen következik, hogy a jogátruházást is hasonlóan kell megítélni, azaz abban az esetben, ha a Ptk. hatálybalépését megelőzően kötött szerződésből fakadó egyes jogok átruházására kerül sor a Ptk. hatálybalépése után kötött megállapodás alapján, a jogátruházásra is a régi Ptk. szabályai az irányadók (Kúria Gfv.III.30.213/2023/4, Gfv.VI.30.254/2024/3.).

[35] Ezért az említett kérdésben a felperes tévesen hivatkozott a Ptk. rendelkezéseire. Ugyanakkor a Pp. 415. § (2) bekezdésének kiegészítő értelmezési szabályára tekintettel a Kúria érdemben vizsgálhatta a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett Ptk. 6:202.§ alapján a régi Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződéses szabadságból következő, és a régi Ptk.

alapján is a bírói gyakorlatban elismert – tartalmilag a Ptk. hivatkozott rendelkezésével azonos tartalmú – jogátruházás kérdését (Kúria Pfv.III.20.949/2022/4.).

[36] A 10/2024. JEH indokolásában maga is foglalkozott a jogátruházás kérdésével. A [95] pontjában kifejtette, a Ptk. 6:202. § jogátruházási szabálya alkalmazásával egyenértékű jogi megoldásra a régi Ptk. hatálya alatti szerződések esetén – így az előzetes döntéshozatali eljárás alapját képező ügyben is – jogszerű lehetőség van. Amint arra a Kúria Gfv.30.213/2023/4. számú határozatában már rámutatott: nincs jogi akadály annak, hogy a régi Ptk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére a felek (az eredeti jogosult és kötelezett) olyan jogátruházó szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is. A Jogegységi Panasz Tanács hozzáfűzte: a felek attól sincsenek elzárva, hogy az eredetileg engedményezést tartalmazó megállapodásukat az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra vonatkozó jogátruházással egészítsék ki, de nincs akadály a teljes jogosulti szerződéses pozícióban beálló jogutódlást eredményező szerződésátruházásban (Ptk. 6:208. §) való megállapodásnak sem. Ezt a régi Ptk. hatálya alatti szerződések esetén egyrésztől speciális jogszabályi rendelkezések tették lehetővé, másrésztől – ugyancsak a szerződéses szabadság elvéből levezetve – a bírói gyakorlat fogadta el megfelelő szerződéskomplexum útján {7/2021. PJE [9]-[10]}.

[37] A jogegységi határozat idézett indokolásából is következik, hogy a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a Kúria Gfv.VI.30.087/2021/7. számú határozatát, amikor a határozata indokolásának [29] bekezdésében azt állapította meg, miszerint a szerződés érvénytelenségének levonására irányuló keresetindítási jog csak azt illeti meg, aki a szerződés alanyának tekinthető. Kétségtelen, hogy a perbeli kiegészítő megállapodásban a szerződő felek nem abban állapodtak meg, hogy a felperes jogelődje, a III. rendű alperes a kölcsönszerződésből kilépne és az őt megillető jogok és az őt terhelő kötelezettségek összességét átruházná a felperesre mint a szerződésbe belépő félre, és ebből következően az eredeti kölcsönjogviszony alanyaiban a hitelezői oldalon alanyváltozás következne be. A kiegészítő megállapodásban a felperes és jogelődje részletesen meghatározták azokat a jogokat – köztük az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására, és abból fakadó igények érvényesítésére vonatkozót is –, amelyeket a felperesi jogelőd a felperesre átruházott. A megállapodás tehát az abban egyértelműen nevesített jogok átruházása irányult, amin önmagában nem változtat az a körülmény, hogy az átruházott jogok között a szerződés egészéhez kapcsolódó nem önálló alakító jog is feltüntetésre került.

[38] A Kúria 10/2024. JEH-ben is hivatkozott, 2023. november 21-én kelt Gfv.III.30.213/2023/4. számú határozata a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétételre került, ezért az a Kúria ítélező tanácsaira nézve kötelező. A Kúria az abban írtakkal azonosan foglalt állást az időközben meghozott Gfv.VI.30.254/2024/3. számú, szintén közzétett határozatában is. A Kúria jelen ügyben eljáró tanácsa e határozatokban foglaltakkal maradéktalanul egyetért, azoktól a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján jogkérdésben nem kíván eltérni.

[39] A perbeli megállapodás tehát jogátruházásnak minősül, ami a Kúria Gfv.VI.30.087/2021/7., illetve Gfv.VI.30.183/2021/4. számú határozataiban írtak szerint alkalmas arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására, és abból fakadó igények érvényesítésére vonatkozó jogot a felperes megszerezze. Erre tekintettel téves a másodfokú bíróság felperes perbeli legitimációjának hiányát megállapító álláspontja, mert a

felperes a kétoldalú jogátruházó szerződés alapján az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogot is megszerezte, így az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásához fűződő jogi érdeke is fennáll. A jogátruházási szerződéssel – szemben a másodfokú bíróság álláspontjával – nem a jogi érdek engedményezésére került sor, így annak elismerése nem ellentétes a Legfelsőbb Bíróság hivatkozott korábbi gyakorlatával sem (BH2001. 335.).

[40] Jogsabálysértő ezért a felperes másodlagos keresetének az elutasítása a felperes keresetösségi jogának hiányára alapítottan. Nem állnak fenn ugyanakkor az elsődleges felülvizsgálati kérelem szerinti érdemi döntés meghozatalának az eljárási feltételei, tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság – eltérő jogi álláspontja miatt – nem vizsgálta, így nem foglalt állást az I. és II. rendű alperes fellebbezési érvelésének további részeiről, a kereset érdeméről, így – többek között – arról, hogy a szerződés érvénytelenségéhez fűzött jogkövetkezmények alkalmazhatók-e az elsőfokú bíróság által meghatározott módon, valamint a marasztalás összecszerűségéről.

[41] Mindezekre tekintettel a Kúria másodlagos felülvizsgálati kérelemnek megfelelően a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[42] A megismételt eljárásban a másodfokú bíróságnak érdemben el kell bírálnia az I. és II. rendű alperesnek a másodlagos kereset jogalapjával és összecszerűségével szemben felhozott további hivatkozásait is, és a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között az elsőfokú bíróság ítéletének helytállóságát.

[43] A Kúria a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére tekintettel a Pp. 424. § (4) bekezdése szerint csak megállapította a felperes, valamint az I. és II. rendű alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült – a felperes esetében a felszámított ügyvédi munkadíjból és megfizetett felülvizsgálati eljárási illetékből, míg az I. és a II. rendű alperes esetében csak a felszámított ügyvédi munkadíjból álló – költségeit. A felperes jogi képviselővel felmerült költség összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (1) bekezdése a) pontja, (2) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése szerint – áfával növelt összegben – mérlegeléssel, a pertárgy értékével és a kifejtett munkával arányban állóan fele összegben; az I. és II. rendű alperes vonatkozásában pedig a felszámításnak megfelelően, az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján – a jogi képviselő alanyi áfa-mentességére tekintettel nettó összegben – állapította meg. Ennek viseléséről a megismételt eljárásban érdemi határozatot hozó bíróság dönt. A III. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, a tárgyaláson való megjelenéséért költséget nem számított fel, ezért a Kúria részére költséget nem állapított meg.

[44] A végzés ellen a felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

[45] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[46] 1959. évi IV. törvény 200. § (1) bekezdés

[47] 10/2024. számú Jogegységi határozat, Kúria Gfv.III.30.213/2023/4.,
Pfv.IX.20.021/2019/9., Pfv.VI.21.074/2017., Gfv.VI.30.254/2024/3.

A döntés elvi tartalma

[48] Nincs jogi akadálya annak, hogy egy a régi Ptk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére az engedményezési szerződés felei utóbb olyan kétoldalú jogátruházó szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is.

Budapest, 2025. február 5.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr.
Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző